

IV. Knudsen.]

maerne efter forslaget fortsætte med, dog med undtagelse af de kunder, der har vist dem den tillid foruden at være kunder også at være aktionærer; de er udelukket fra denne coutumemæssige service.

Et typisk eksempel, som jeg personlig kender, vil jeg gerne fremføre; det drejer sig om en landmand, der efter det foreliggende lovforslag er det mest kriminelle, man kan være, idet han i et aktieselskab både er kunde, aktionær og bestyrelsesmedlem. Den pågældende køber varer for ca. 250 000 kr. og sælger korn for ca. 300 000 kr. Der er altså tale om en normal omsætning, som lovforslaget ikke berører. Hvis landmanden imidlertid på et eller andet tidspunkt af året, efter at kontoen er gjort op, mangler f. eks. 10 000—20 000 kr. i kontanter og anmoder firmaet om at få dette beløb som forskud på kornleverancen, må dette ifølge lovforslaget nægtes, fordi landmanden har den nære tilknytning til selskabet. Andre kunder, der ikke har den nære tilknytning, kan derimod imødekommes. Det må dog vist siges at være ganske urimeligt. Jeg kan ikke tænke mig, at forslagsstillerne har været klar over dette forhold, og man har som nævnt åbenbart ved behandlingen af forslaget i det andet høje ting overset de vedtagne bestemmelsers uheldige virkninger.

Det af mig fremførte eksempel er ingenlunde noget isoleret tilfælde, tværtimod, jeg vil tro, at der i provinsen og på landet kan findes i tusindvis af lignende eksempler. Lovforslaget regner med, at et aktieselskabs ledelse almindeligvis ved, hvem der er aktionær i selskabet. Det er som bekendt kun tilfældet i de selskaber, hvis love indeholder bestemmelser om, at aktierne skal være noteret på navn, men det er i forholdsvis få aktieselskaber, det er tilfældet; langt de fleste aktier er ihændehaveraktier. For disse sidste selskabers vedkommende skal ledelsen, hvis en kunde anmoder om f. eks. 500 kr. kontant, spørge, om kunden er aktionær. Mon dette kan gennemføres, og er kunden i det hele taget pligtig til at svare på et sådant spørgsmål?

Vedtagelsen af lovforslaget vil også påvirke, at et aktieselskab stilles ugunstigere i forhold til sine kunder end andelsselskaberne, idet der såvidt mig bekendt intet

findes i lovgivningen, der forbyder et andelsselskabs ledelse at udlåne penge af andelskapitalen til andelshaverne.

Hvis denne lovgivning er påkrævet af hensyn til sikring af kapitalinteresser og af hensyn til selskabernes kreditorers bedømmelse af soliditeten, mener jeg, det bliver nødvendigt af hensyn til de skadelige virkninger, lovforslaget medfører i sin nuværende form, og af hensyn til de interesser, jeg har nævnt, og som også må varetages, at behandle forslaget i et udvalg, selvom jeg iøvrigt ligesom den højtærede handelsminister mener, at det ville være naturligt at indarbejde det foreliggende lovforslag i aktieselskabsloven ved en mere omfattende revision af denne.

På mit partis vegne kan jeg imidlertid tilsige en objektiv, fordomsfri og saglig behandling i udvalget.

Gudiksen: Aktieselskabsformen her i Danmark har jo gennem mange år udviklet sig til at være en udmærket institution, der passer til danske forhold. Det er en form, der har skabt megen beskæftigelse og skaffet mange penge til landet i fremmed valuta. Det er en form, som den enkelte, der ikke kan rejse kapital selv til at sætte en virksomhed i gang for, kan bruge til at få virksomheden begyndt. Den gavner også vor eksport, og som forholdene er i øjeblikket, kan man ikke sige andet end, at aktieselskaberne har haft en gavnlig indflydelse på det danske erhvervsliv. Hertil kommer, at aktionærerne har en begrænset risiko, hvad også er en stor fordel. Det forundrer mig, at det er socialdemokraterne, der har fremsat forslaget, for jeg synes, at er der noget, der gavner arbejderne i dette land, er det de aktieselskaber, som går godt.

Tager vi aktieselskaberne som helhed, ma vi sige, at de har arbejdet sundt, de er godt konsoliderede, taget som helhed — der kan være en enkelt undtagelse, det skal jeg ikke komme ind på —, og de har sat virksomheder i gang, der har kunnet give et passende udbytte, uden at dette kunne siges at være urimeligt. Jeg kan nævne, at i årene før 1949, da udbyttet var bundet, betalte aktieselskaberne i gennemsnit 6,9 pct. i udbytte. I 1949, det første år, da udbyttebetalingen var fri, udloddede aktieselskaberne 7,1 pct. Når forskellen mellem